

עלון זגלמביה זאגלעמביער צייטונג

ארגון עולמי של יוצאי זגלמביה
Zagłębie World Organization

מידעון מס' 38 ניסן תשע"ו – אפריל 2016
Zagłębie (Zaglemie) Newsletter April 2016

חג פסח כשר ושמח לכל בית ישראל
Happy & kosher Passover

מפגש דור שני

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa Gornicza
Zawiercie
Czeladź
Sławków
Wolbrom
Chrzanów
Dańdówka
Gołonóg
Grodziec
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Kromotów
Łagisza
Maczki
Mislwice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Olkusz
Oświęcim
Piaski
Porąbka
Siewierz
Strzemieszyce
Trzebinia
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice

חסידי האומה הפולנית
עמ' 10

קיבוץ סוסנוביץ
עמ' 6

זגלמביה ותל-אביב
עמ' 3

ארגון יוצאי זגלמביה – רח' פרישמן 23 תל-אביב, טל: 03-5270919
Zagłębie (Zaglemie) World Organization - 23 Frishman St, Tel-Aviv, Tel: 03-5270919
www.zaglembie.org EM: admin@zaglembie.org

חברי ויציבי יוצאי זלאמביה לצורותיהם

ברצוני לברך את חברי הארגון ומשפחותיהם לרגל חג הפסח הקרב ובא. חג הפסח, על מלוא הסמליות שלו כחג החרות, הלהיב את היהודים להתמרד נגד משטר העבדות והדיכוי של הנאצים. החג דרש הקרבה יתירה מצד המקיימים אותו, הן בשל הקשיים המיוחדים של אפיית המצות והן בגלל עריכת הסדר בתנאים שאין לתארם כלל, שהרי אבותינו וסבינו לא נרתעו מפני כל קושי וסכנה. ביום השואה נערוך את טכס הזיכרון המסורתי, המתקיים כל שנה באתר ההנצחה של קהילות זגלמביה במודיעין. אני פונה לכל חברי הארגון: בואו והביאו את משפחותיכם. בחודש יולי השנה תצא משלחת של הארגון לסיור בפולין, בו ישתתפו חברים בני הדור השני והשלישי מישראל, ארה"ב, קנדה ואירופה. נערוך מספר טכסים לזכר יקירינו שנספו בשואה וניצור קשר עם ראשי הערים באזור. בחודש מרס השנה התקיים מפגש של דור שני ושלישי. השתתפו בו כ-60 איש וביניהם חברים שלקחו חלק באירועי הארגון בפעם הראשונה, ואני רואה בזאת הצלחה. השנה נפתח דף פייסבוק של דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה, המאפשר קשר ישיר בין חברינו והחלפת מידע. אני רוצה להודות לכל החברים המסורים אשר משקיעים מזמנם ומרצם בפעילויות שלנו ופועלים לשתף את מירב החברים בעשייה של הארגון. אני מאחל לכל אחד מכם באופן אישי חג פסח כשר ושמה, להתראות !

היו ברוכים חזק ואמץ
מנחם ליאור (ליור) יו"ר

באים לזכור

קולנגי רבקה לבית קלפפר, ראשל"צ

בהדלקת משואה	יום הזיכרון לשואה ולגבורה
נציגים מארצות שונות, משם, שבאו לכבד	מצמרר, מלא הוד ונורא
להזדהות עמנו במעמס הכבד	באמת, אף פעם לא שוכחים
דור ראשון הולך ומתדלדל	אך, ביום זה, מעלים לראש צערנו את הנספים
דור שני גדל בצל הסיפורים אך יש הבדל	פוגשים את שארית האנשים שהיו שם
ובכל זאת, כולם יחד ישובים	פנים לא מוכרות, אך הם מהקהילה
מוכיחים בקשב, בנוכחותם שלא שוכחים	אחד ממשפחה, אחד מעיר, מבית שהיה
שיקיימו את הצו החשוב	אוספים למאגר הזיכרון עוד סיפורים
"זכור ואל תשכח" ולכאן נשוב ושוב	שכאילו כלו, והנה רואים חיים
אתכם לא נשכח ואת הצורך נזכור	ויחד זוכרים
כדי ששוב לא יחזור, לא יחזור.	בטקס, על הבמה

נכתב ביום השואה במהלך טקס הזכרון

זגלמביה ותל אביב - ספרו של אברהם גרין

חברי וידידי, אורחים נכבדים
משך עשרות שנים כתבתי מאמרים, ביקורות, ברכות, תודות, דברי פתיחה וסיום, בנושאים מגוונים, בנסיבות שונות. אף פעם לא כתבתי ספר שלם.
לפני כמה שנים החלטתי להעלות על הכתב את תולדות חיי. עבור עצמי, ילדי, נכדי ואלה שיבואו אחריהם. שיהיה מסודר. שידעו מאיפה באתי, אילו ארועים עברתי, מי ומה עיצב את אישיותי. כך החל להתגלגל פרויקט הספר שאת השקתו אנחנו חוגגים היום.
כתיבת הספר התבררה כמשימה לא פשוטה. מחד, רציתי כי הוא יכלול כמה שיותר מידע עובדתי. מאידך, מעולם לא הייתי חסיד גדול של טקסטים מכבידים. רציתי לכתוב ספר מקיף ומעניין, אך קל לקריאה מבחינת תוכנו, נוסחו ועיצובו. זה היה ונותר העקרון לכל אורך הדרך.
הספר ישנו. הוא כאן. אני חושב שעמדתי במשימה שהצבתי לי. אני מקווה שתעינו בו ותמצאו אותו מהנה ומעניין. מקרב לב מודה אני לכולכם על שהגעתם לחגוג איתי את השקת הספר. ידוע לי כי עבור חלק מכם, ההשתתפות בארוע הזה אינה עניין פשוט כלל וכלל.
כרגיל במצבים האלה אני נזכר באלה שליוו אותי תקופות מסוימות בחיי. בלי לגרוע מכבודם של אחרים, הייתי רוצה להזכיר, תחילה, אחדים מהם, אשר כבר אינם בין החיים.
ראשית הורי ושתי אחיותי אשר נספו בשואה. אף אדם בחיי לא השפיע על אופיי ואישיותי כפי שעשתה אמי - חנה גרין לבית היידיה. לאף אחד בחיי לא התגעגתי כל כך כפי שאני מתגעגע אל אחיותי ובמיוחד אל אחותי הניה. על מורי ומדריכי נמנו שניים מיוחדים במינם. ראשונה היתה ד"ר קומאי אשר אותה הכרתי בסך הכל משך כחודשיים בקיץ 1945. רופאת עיניים שניהלה את בית היתומים בביאלסק ועשתה עלי רושם בל ימחה. השני היה גדליהו לחמן - מורי ורבי גוסטב, אשר ממנו לקחתי דוגמא ושאתי השראה מאז פגישתנו בזבז'ה, שם הקמנו את הקיבוץ, ועד לפטירתו כארבעה עשורים אחרי כן.
ממפקדי בצה"ל הייתי מבקש להזכיר בעיקר את ראובן שפונט, מי שגם היה הבוס שלי בתקופת עבודתי באמפא. בשנות עבודתי באמפא זכיתי בין היתר להכיר את המנהלים והבעלים זאב גורודצקי ושמעון אלמן. בפטרולגו היו אלה ידידי הטוב יגאל וייסמן וכן אבנר בן שך, שהעז וניצח, אשר לו רחשתי כבוד עמוק.
במסגרת פעילות ההנחה בה עסקתי שנים רבות הכרתי רבים וטובים. אחד ומיוחד אותו אבקש להזכיר הוא ידידי נח פלוג, ממקימי מרכז הארגונים של יוצאי השואה ומי שהיה יושב ראש המרכז שנים ארוכות.
מהארגון שלנו - ארגון יוצאי זגלמביה, יש לי רשימה ארוכה ולפיכך אמנע מלהזכיר שמות כלשהם, פרט לעו"ד אריה בן טוב, אשר נמנה על מקימי הארגון והיה יושב הראש הראשון שלו.
לסיום, זוהי הזדמנות להודות לבני משפחתי שעשו ועושים למעני ואתי - בלנקה, ילדי ענת ודורון וחמשת נכדי. בנוגע לספר אני מודה במיוחד לענת אשר צעדה איתי שכם אל שכם את כל הדרך.

היו ברוכים.
אברהם גרין.

טקס ט"ו בשבט תשע"ו

טקס ט"ו בשבט התקיים באתר ההנצחה, ביום שישי 29.1.2016 השנה חגגנו את ט"ו בשבט, בני הדור השני, השלישי וגם הדור הרביעי, בסימן "ודור רביעי ישובו הנה..." (בראשית ט"ו), ביחד עם ילדי כיתת גן "נחליאלי" ממודיעין. ילדי הגן בני 4.5 - 5 שנים הגיעו עם הוריהם, אחים ואחיות. הרעיון לשתף את ילדי הגן היה של שגית יוגב, נכדתם של ברוניה וצבי לנדאו ז"ל. צבי לנדאו היה שנים רבות חבר הנהלה וגזבר הארגון.

הילדים שהגיעו לאתר במודיעין, מיד עם סיום יום הלימודים בגן, קיבלו ערכות לעבודות יצירה המתאימות לט"ו בשבט. במקביל הוכנו שני שולחנות: האחד לברכות עם שבעת המינים והשני שולחן הכיבוד שכלל מבחר מפירות הארץ, פיצוחים ועוגות טעימות מאפה בית.

את הטקס הנחו רינה כהן ושמעון ניצני. מנחם ליאור, יושב ראש הארגון, ברך את הנוכחים ושרנו משירי ארץ ישראל. אבי אסתרזון, איש הקרן הקיימת שמתחזק עבורנו את האתר, הכין את הגומות לשתילות ושמשון ישיביץ דאג לעשרות שתילי פרחים בחסות משתלת ניירובי. עם הינתן האות, מיהרו הילדים ובני משפחותיהם לגומות שהוכנו לשתול את הפרחים, והשמחה היתה רבה.

הביאה לדפוס: **רחל בבס**

מפגש דור שני ושלישי

קלרינט וזמרת) שהופיעה בערב הודות ליוזמת חברתנו רינה כהן.

בהמשך נשאו דברים וסיפרו על החיבור שלהם לארגון: הן שרמן, נציג הדור השלישי ורחל בבס, מזכירת הארגון המסורה. דפנה אלדר, חברת ההנהלה המרכזת את הטיפול בסידורי הנסיעה של משלחת הארגון לזוגלמביה בקיץ הקרוב, סיפרה על

תכנית הטיול, רינה כהן, חברת ההנהלה, סיפרה על מאמצי להפגיש את בני הדור השני ליוצאי זוגלמביה, המתגוררים בארצות הברית, עם מקביליהם הישראלים וככל הנראה ישתתפו כמה מהם במשלחת משותפת של הארגון בקיץ הקרוב.

כמה משתתפים נוספים שיתפו אותנו בסיפורם המשפחתי והקשר שלהם לזוגלמביה וכמו תמיד במקרים כאלה, ההתרגשות למשמע הסיפורים הייתה גדולה.

גם מקומו של החלק הקולינרי לא נפקד, ובחצר הבית הוצבו שולחנות ועליהם מאכלים טעימים מעשה ידי החברים שהשתתפו.

האווירה הייתה נעימה מאוד וניכר כי רבים מהחברים רוצים לשמור קשר גם בעתיד.

תקוותנו היא כי חברים נוספים יירתמו למעגל הפעילים בארגון, כל אחד כפי יכולתו וכשרונו.

במוצאי שבת 19-3-2016 התקיים בביתה של חברת הנהלת הארגון, אילה אבידב, ברעננה מפגש מרגש של בני הדור השני וארבעה בני דור השלישי. באירוע השתתפו גם כמה מבני הדור הראשון ביניהם יושב ראש הארגון, מנחם ליאור, ורעייתו, הנקה.

חלק מהמשתתפים במפגש היו חברי ארגון ותיקים ולחלקם זה מפגש ראשון עם חברי ארגון זוגלמביה.

את הערב פתח מנחם ליאור בדבריו על חשיבות שמירת הקשר בין בני הדור השני והשלישי לארגון זוגלמביה. בהמשך הנעימה את זמננו, בניגון ובשירה, רביעיית גלים (בפסנתר, חליל צד,

קיבוץ סוסנוביץ

יוני 1945. המלחמה נסתיימה. ב-8 במאי הצבא הרוסי הגיע לכפר פלקנברג בשלזיה, שבו עבדתי בזהות בדויה אצל איכר גרמני מאז ספטמבר 1943, אחרי בריחתי מגטו זביירציה.

כשאפשר היה כבר לנסוע משם ברכבת, נסעתי לזביירציה, לחפש מי נשאר בחיים? איך אוכל להמשיך - להתחיל את חיי מחדש? נשארתי לבד. ממשפחתי הקרובה והרחוקה לא נותר איש. ביוני כבר היו בזביירציה כמה עשרות יהודים, מחפשים ותועים כמוני. במה להיאחז? מה הלאה?

פגשתי חברות ומכרים פולניים. מסלול חייהם נותק בתקופת המלחמה, אבל עכשיו יכלו להמשיך: במשפחה, בלימודים, בחיפוש עבודה, אפילו בפגישות חבריים ותכנון העתיד, מסיבות, אהבה. אבל אני הרגשתי זרה, למרות שהיינו חברות כל כך טובות בזמנים ההם! הסתובבתי בעיר ללא מטרה. גברת פליציה, שכנתנו לשעבר ומכרה של הוריי, קיבלה אותי אל ביתה, "את תהיי בתי"

- אמרה. ותוך כדי שיחה שאלה: "מה את יודעת על רצח ריטואלי? משהו חייב להיות בזה, נכון?" לא ענית, אבל יצאתי מביתה. ואז פגשתי את ישראל, שהציע לי לנסוע לסוסנוביץ, שם - כך הוא אמר - מתארגן בית לנערים כמוך, בודדים.

נסעתי לסוסנוביץ. בדירה לא גדולה ברחוב גלובצקה התארגן "קיבוץ" ובו כ-20 נערים ונערות יהודיים. חלקם באו ישר ממחנות העבודה של הגרמנים - היו ביניהם בנים ובנות מגולחי ראש. חלקם הופיעו ממחבואים, מיערות, מפלוגות פרטיזנים. רבים היו בעבר תושבי זגלמביה, אחרים באו מעיירות במזרח פולין. חלקם דיברו יידיש, למדו בילדותם בבתי ספר עבריים, אחרים - כמוני - פגשו כאן בפעם הראשונה צורת אות עברית. לא דיברנו בינינו הרבה על תקופת המלחמה. לא על מה שעברנו, איך נשארנו בחיים. הדלת נסגרה. ומה עכשיו? לאן? המדריכה שלנו, מרים, עזרה לנו לארגן את חיינו המשותפים. כמה נערים עבדו בעבודות שונות בעיר, אחרים דאגו למטבח ולדירה המשותפים. בעזרת מרים המדריכה נפתח בפניי שער חדש. מרים התחילה לספר על אופק אחר - על ארץ רחוקה, שבה יתקבצו היהודים, יקימו מדינה. ארץ שבה איש לא יגיד לך "יהודי מלוכלך" ואיש לא ישאל אותך, האם היהודים באמת רוצחים תינוקות נוצריים למצות. כולם יהיו יהודים, ידברו עברית. ולנו - לאנשי הקיבוץ מסוסנוביץ, יהיה תפקיד מיוחד: אנחנו נקים יישוב חדש, קיבוץ, יהיו לנו שדות ומשק חקלאי, נחיה בשוויון, כמו כאן בקיבוץ שלנו בסוסנוביץ. ולא יהיה לך קר! כי פלשתינה היא ארץ חמה!

במקום לחשוב על חזרה לבית הספר, התחלתי ללמוד עברית. במקום לחזור אל חברותיי הפולניות, הכרתי כאן אנשים חדשים, ונושא שיחותינו היה העתיד. פתאום היה כדאי לחיות!

לא דיברנו על שנות המלחמה, בכל זאת ידענו מי אנחנו. שתי אחיות לאה וסימה היו במחנות והשתחררו במאי. מישקה היה ביערות וולין ולחם בין הפרטיזנים. גרישה היה אי שם בברית המועצות. אני וידז'יה היינו בגרמניה בזהות בדויה, בתור פולניות. הנקה הייתה במנזר. וכל זה נגמר, עכשיו אין לנו עבר. אין לנו משפחה, אין הורים - אבל אנחנו נעלה יחד לארץ ישראל ונקים קיבוץ. העבר נסגר, אבל יש לנו עתיד.

מרים המדריכה הייתה מבוגרת מכולנו, נשואה. ברוך בעלה היה מדריך של קיבוץ דומה בעיר ביטום. בתקופת המלחמה הם היו בברית המועצות יחד עם חברים שלהם מ"השומר הצעיר". כשחזרו לפולין, ראו את גודל החורבן והזוועה. הם החליטו להישאר לזמן מה בפולין, לפני שיעלו לארץ, ולעסוק בארגון הנוער - נערים בודדים, חסרי משפחה, מחפשי עתיד ומשמעות, רדופי זכרונות אימה.

על חורבות יהדות פולין קמו כמה קיבוצים כאלה - הראשון בוורשה, ואחר כך גם בסוסנוביץ, קרקוב, ביטום, גדאנסק וערים אחרות. בהתחלה לא היה קשר עם תנועות הנוער ומפלגות בארץ ישראל. אחר כך התפלגנו לפי השתייכות המדריכים לתנועותיהם. אבל המטרה הייתה אחת: להחזיר לנערים את נעוריהם, לטפל בהם, לארגן אותם בחבורות ולבסוף להוציא אותם מאירופה ולהביאם לארץ ישראל בדרך כלשהי, להצטרף אל התנועה הקיבוצית.

הקיבוץ הראשון בסוסנוביץ התקיים שלושה חודשים. אחר כך בדרכים לא לגליות עברנו לגרמניה למחנות פליטים, משם לאיטליה. באוניות מעפילים ניסינו להגיע לארץ ישראל, קבוצות קבוצות עלו. אני הגעתי לארץ ישראל רק באפריל 1948, שנה הייתי בקפריסין במחנות המעצר הבריטיים.

בסוסנוביץ מיד אחרי עזיבתנו קם "קיבוץ" שני, גם הוא בהדרכת מרים. חברי הקיבוצים הללו השתלבו בארץ ישראל בתנועה הקיבוצית, הקימו את קיבוץ גזית, קיבוץ מגידו, קיבוץ לוחמי הגיטאות, הצטרפו לקיבוצים הקיימים. רבים מהקיבוץ הראשון בסוסנוביץ הצטרפו לקיבוץ רשפים בעמק בית שאן. אחרים עברו לחיות בערים. מרים וברוך שמרו על קשרים עם חניכיהם לשעבר במשך עשרות שנים.

עברו מאז שנים רבות מאד. אבל עד היום אנו זוכרים את מרים - חברת קיבוץ ניר דוד - ואת חבריה, שאספו אותנו, טיפלו בנו, לימדו אותנו, החזירו לנו את התקווה ואת האמונה שכדאי לחיות וש אפשר שוב להיות צעיר. תל אביב, נובמבר 2015

חדוה גיל.

לכב' נכדים/ונכדות ובני/בנות ניצולי שואה מזגלמביה

נכדים, נכדות ובני ניצולי שואה יקרים, הסבא והסבתא שלכם (הורים לדור שני) עברו תקופה קשה ואכזרית בזמן השואה, טראומה איומה. ניצולי שואה רבים לא רצו לספר לילדיהם (הורים שלכם) ולבני המשפחה, את כל שעבר עליהם. הניצולים ניסו לחסוך את הכאב והסבל שעברו. הם רצו להקים דור שיחיה טוב ללא השפעה של טראומת השואה. כתוצאה מכך לא נותרו סיפורים רבים על מה שעבר עליהם באותה תקופה.

אנו פונים אליכם ומבקשים שתפנו אל סבא וסבתא שלכם (או הורים שלכם לבני דור שני), שאלו אותם על כך, כל עוד זה אפשרי, בתנאי וכמובן שיש את מי לשאול. אף אחד לא יודע עד מתי הם יהיו אתנו, אנו כמובן מאחלים להם אריכות ימים. אנו בטוחים שהסבא והסבתא שלכם ישמחו לספר לכם על החיים שלהם, במידה ויראו שאתם מעוניינים לשמוע אותם. אתם יכולים לשאול אותם איך היו החיים שלהם לפני המלחמה? בזמן המלחמה? ואחריה? כמה אחים ואחיות היו להם? איך היו החיים בעיירה היהודית? ממה התפרנסו? האם הם היו דתיים? ואם כן לאיזה זרם ביהדות השתייכו? לאיזה תנועה השתייכו? האם התחתנו בשידוך? או מתוך אהבה? איך היו הקשרים שלהם עם השכנים הפולנים? איך הם עלו לארץ ישראל? איך הם נקלטו בישראל? אפשר גם לבנות עץ משפחה.

תראו כמה שאלות אפשר לשאול ולקבל תשובות על קורות המשפחה שלכם. אנו ממליצים בחום להעלות את הסיפורים שלהם על הכתב. זה יהיה זיכרון עבורכם ועבור המשפחה שלכם. מומלץ לצרף גם תמונות, אם מצויות ברשותכם, שמראות את החיים שלהם. אנו בטוחים שההורים שלכם ישמחו ויעריכו מעשה כזה.

אנו נשמח לפרסם את הסיפור שלהם באתר של הארגון באינטרנט. בשם ארגון יוצאי זגלמביה

מנחם ליאור - יו"ר הארגון

רחל בבס - מזכירת הארגון

אבי צ'פניק - מנהל האתר באינטרנט

משלחת ארגון יוצאי זגלמביה בישראל ובעולם מסע מאורגן לפולין ב- 5.7.16 - 13.7.16

בתחילת חודש יולי יתקיים מסע, המאורגן על ידי ארגון יוצאי זגלמביה, לפולין, תוך התמקדות באזור זגלמביה. המסע הזה יהיה מיוחד במינו, ישתתפו בו חברי הארגון מישראל וכן צאצאי יוצאי זגלמביה מארצות הברית, קנדה ומספר מדינות במערב אירופה.

ביום הראשון למסע, מיד לאחר הנחיתה בוורשה, תצא המשלחת בנסיעה באוטובוס לכיוון חבל זגלמביה ותבקר בערים ובעיירות שונות בארבעת ימי המסע הראשונים. מסע המשלחת באזור זגלמביה יכלול ביקורים באנדרטאות והנחת זרים, טכסי זיכרון רשמיים וביקור באתרים יהודיים לשעבר. המשתתפים יוכלו ליהנות מחצי יום חפשי לביקורים פרטיים בערי ועיירות מוצאם.

בהמשך תבקר המשלחת בקרקוב ולאחר מכן יתקיים ביקור מאורגן במחנה אושוויץ - בירקנאו. בשלשת הימים האחרונים תבקר המשלחת בוורשה, בירת פולין, ויתקיימו סיורים באתרים יהודיים בוורשה, במוזיאון היהודי החדש ובאתרי התיירות הפולנים החשובים.

זוהי הזדמנות ייחודית ויוצאת דופן, לחוות את ההיסטוריה המשפחתית שלנו, יוצאי זגלמביה, בחברת חברים רבים נוספים, בעלי רקע משותף, ולחלוק את סיפורינו האישיים וסיפורי משפחותינו.

משלחת הארגון בטכסים בבנדין 2008

נשף חנוכה

נשף חנוכה המסורתי התקיים בתאריך 9.12.2015, נר רביעי של חנוכה, באולם "מנדרין לופט" בתל אביב. האירוע החל בקבלת פנים ומפגש מרגש של חברות וחברים חברים בני הדור הראשון והשני, מלווים בבני הדור השלישי. במהלך קבלת הפנים נהנו האורחים מכיבוד קל שהוגש על ידי מלצרים שסבבו בין האורחים, יין ושתייה קלה הוגשו בעמדת השתייה. שגריר פולין בישראל, מר יאצק חודורוביץ, הגיע לאולם וברך את החוגגים לרגל חג החנוכה. כמו כן השתתפו בנשף כמה מידידי הארגון שהגיעו במיוחד מפולין. האירוע נמשך כשהחברים יושבים סביב שולחנות. יושב ראש הארגון, מר מנחם ליאור, ברך את חברי הארגון, מר אברהם גרין התכבד בהדלקת החנוכייה והרב גלעד קריב נשא דברים. מיד אחר כך הונחה ארוחת ערב עשירה ומגוונת על מזנונים וכל אורח מילא את צלחתו. בהמשך, הנעימו את הערב הצמד ציפי ויהודה בלכר בשירה בציבור, מלווה בשקופיות ובסיפורים מעניינים, של שירים ישנים ומוכרים, אורחת צעירה מפולין, איזבלה לור, הנעימה את זמננו במחרוזת נעימות בכינור ולסיום הנעימו את הערב מנשה פטמן ולהקתו במחרוזת שירי חנוכה, מוסיקה קלה ומוסיקה לריקודים. את הערב הנחתה, בחן וקלילות, דפנה אלדר-גולן.

חוגגים את חג החנוכה

משפחת זגלמביה

שלום לכולם,
שמי שרה אורן הדר, דור שני לניצולי שואה, ואני רוצה לשתף אתכם בחוויה מיוחדת. בחודש אוגוסט 2008, הצטרפנו לראשונה אחותי, אתי גוטמן, ואני למסע שורשים שאירגן "ארגון זגלמביה". זו הייתה גם הפעם הראשונה בה התוודעתי לארגון. אמנם שמעתי על פעילות הארגון מאמי, מרים פורת לבית שפיר מצ'לדז', אך הנושא אף פעם לא סיקרן ולא משך אותי במיוחד, מה גם שהשואה אצלנו בבית חלחלה לעצמותי דרך שתיקותיה הרועמות של אמי וזה בהחלט הספיק לי. על שואה לא רציתי לשמוע יותר. ובכל אופן בלי יכולת להסביר למה, מצאתי את עצמי נרשמת למסע שהשתתפו בו שמונים חברים, מבני דור ראשון, שני ושלישי מישראל, קנדה, ארה"ב וצרפת. מלבד אחותי לא הכרתי אף לא אחד. כבר במטוס פגשתי לראשונה קבוצה של חברים ומיד נוצר קשר כאילו אנו מכירים שנים רבות. כאילו פגשתי את המשפחה שאבדה לי בשואה. תחושה של שייכות עם המון המון אהבה בלב. המסע כשלעצמו היה מרתק. ייחודי. בעיקר הרשימה אותי פעילותם של בני הדור הראשון בניצוחו של ראש הארגון דאז מר אברהם גרין, שדאגו עד לפרט הקטן ביותר. אני שעמדתי מהצד קלטתי שפעילותם לא תימשך לעד וחשוב להמשיך את מפעלם. התעורר בי גם רצון עז שהקשר שנוצר בין חברי המשלחת ימשיך, כי אני את המשפחה הזאת לא רוצה לאבד יותר. כבר במהלך המסע בנינו רשימת קשר שהיוותה בסיס להמשך פועלו של הדור הראשון. הגענו לארץ ומיד התחלנו בפעילות אינטנסיבית. ב-16.5.09 זימנו את כל החברים למפגש ראשון אצל אילה אבידוב, שם הונחה אבן הפינה ל"קפה זגלמביה". דור שני ושלישי ממשיך את פעילותו של הדור הראשון. אני מזמינה אתכם להצטרף למסע המיוחד שלנו לזגלמביה. מזמינה אתכם להצטרף למשפחה שלנו. מזמינה אתכם להצטרף על מנת להמשיך את פעילותם המבורכת של בני הדור הראשון. בברכה, שרה הדר אורן.

משלחת הארגון בטכס בבירקנאו 2008

בנדין

המער כת:
מדינת ישראל
אריה בן-טוב

בהוצאת ועד ארגון יוצאי בנדין בישראל

סלון מס' 1

הנוכח השבועה — דצמבר 1964

פתח דבר

עושים, אמנם, רבות להנצחת השואה והנבורה. החלה גם פעולה נרחבת לתיאור דמותה הנפלאה של יהדות פולין ע"י הוצאת אנציקלופדיה של קהילות פולין ושל הקמת מפעלי-הנצחה בודדים, כדוגמת אולמות ע"ש ערים ואמהות בישראל שנהרסו, „פינות“ במוסדות ציבוריים שונים.

קיימת אף הצעה מרחיקת-לכת כי כל בית-ספר יאמץ לעצמו קהילה יהודית אחת נכחדת, וילמד פרטי חייה והשמדתה. ברם, כל זאת אינו יכול לשמש כתחילת לפעולה עצמית של יוצאי בנדין, שתעלה בפני השרידים מפרקי העבר של עיר-הולדתנו המפוארת, המכונה „ירושלים דוגלמביה“.

הועד של יוצאי בנדין מכין עתה תוכנית מסועפת להנצחת קהילתנו כי איננה עוד, והעלון הזה המוגש לכם לראשונה מהווה סימן לבאות.

נשמח לקבל תגובות, הצעות והערות מהקוראים, מתוך תקווה שבכוחות משרות תפים נצליח להגשים את המשימה הלא קלה שנטלנו על עצמנו.

הועד

אנו מגישים ליוצאי בנדין בישראל את העלון הראשון שהוצא ע"י הועד לאחר התארגנות חדשה בפעולותיו. מטרת העלון להביא לידיעת הציבור הגדול של יוצאי בנדין בארץ ובעולם היהודי, כמה פרטים על הפעולות שנעשו לאחרונה, הצעות לארגון יוצאי בנדין בעתיד, ובמיוחד דברים מהעצרת שנתקיימה ב„שרתון“ במלאת 21 שנה לחיסול גיטו בנדין.

נראה לנו, כי חטאנו עדיכה בצניעות-יתר ביחס להעלאת זכרם של יהודי בנדין, הי"ד, ומפעליהם המבורכים לשעבר, והעלמנו בלא-יודעים מפני הישוב היהודי בארץ את מסכת הנבורה של יהודי קהילותנו בזמן השואה, וכן את פעולותיהם הנפלאות לפני השואה. אמנם, נעשתה עבודה רבת-ערך חדיפעמית, עם הופעת „פנקס בנדין“, רב האיכות והכמות, אולם ברור לנו, כי פעולה זו של העלאת זכרם של יהודי בנדין, אינה יכולה להצטמצם בהוצאה חדיפעמית, אלא יש לחדק את הקשר בין שרידי הישוב היהודי של בנדין בארץ ובכל אתר ואתר בתפוצות, ולחפש דרכים להנצחת קהילה מעטירה זו.

„יד ושם“ ומוסדות אחרים העוסקים באיסוף החומר על חורבן יהדות אירופה,

חסידי האומה הפולנית

להלן הרשימה:

מבד"ן

Dr. Kosibowicz Tadeusz
Ksiadz Mieczyslaw Zawadzki

מאוסטריה

Pscheidt Johan
Skowronka Honorat

מסונוביץ

Chawinski Bogumila i Jan
Piecuch Armela Maria
Myrta Katarzyna i Jozef
Dziurewicz Maria i Fransiszek i Roman
Latos Waclawa i Josef
Kerocinska Theresa Janina

מדומברובה גורניצ'ה

Kozuchowski Marianna i Franciszek
Wieczkowski Felicja i Jozef

מזבי"רצ'ה

Sowinska Jozefa i Alfons
Morawska-Sowinska Maria i Zenon

ממשלת פולין פועלת לאחרונה לתיקון מה שהיא רואה כעוול היסטורי: האדרת תפקידם של הפולנים כמצילי יהודים. בתאריך 17 למרס 2016 נחנך בפולין מוזיאון המוקדש אך ורק לתיעוד הצלת היהודים בידי שכניהם.

"מוזיאון משפחת אולמן", הנמצא בעיר מרקוב בדרום-מזרח פולין, נקרא על שם משפחה פולנית, זוג הורים וששת ילדיהם, שהסתירה היהודים ונרצחה על ידי הגרמנים.

בטכס הממלכתי שהועבר בשידור ישיר למכון הפולני בתל אביב נראה נשיא פולין, הכמורה הבכירה של פולין, שגרירת ישראל בפולין, הרב הראשי היהודי מוורשה, נציגי חסידי אומות העולם שנשארו בחיים וקהל רב.

יד ושם הכיר עד עתה ב- 6620 חסידי אומות העולם פולנים.

מספר הפולנים שהצילו יהודים היה גבוה ממספר חסידי אומות העולם שהוכר עד עתה. בכל שנה נוספים בין 50-70 פולנים חדשים לרשימה.

ישנה ביקורת כלפי התמונה הבלתי מאוזנת שמציג המוזיאון החדש למבקרו והיא מופנית לפולנים ששיתפו פעולה עם הנאצים. כיצד נודע לגרמנים כי משפחת אולמן מסתירה יהודים? מי הסגיר אותם? ומדוע? אבל כדי להבין את הטרגדיה הזו צריך לראות את המורכבות המלאה של דרמת ההצלה.

נכון לחודש מרץ 2015, בין חסידי אומות העולם ישנם 131 פולנים מזגלמביה ואוסטרי אחד.

את הרשימה המלאה ניתן למצוא באתר יד ושם.

הנתונים לקוחים מתוך כתבה בעיתון הארץ של עופר אדרת מיום 18.03.2016. עופר הוא דור שלישי ליוצאי זגלמביה.

מנחם ליאור, יו"ר הארגון

ארגון יוצאי זגלמביה

אבל על מות חברות וחברי הארגון שהלכו לעולמם ושולח תנחומים לבני המשפחה. מי ייתן ולא תדעו עוד צער.

אהרון פלדברג מבנד"ן

דב פרומן מבנד"ן

יעקב צים צימברקנופף מסוסנוביץ

אסתר קמינסקי לבית לונדנר/ווינגרטן

מדומברובה גורניצ'ה

הדסה קנטור לבית וולפוביץ מסוסנוביץ

אלקה קרבינסקי מבנד"ן

נחמה רפפורט לבית וינברג מבנד"ן

יהושוע שיבק מצ'לאדז'

דוד שלזינגר מבנד"ן

חנה טאובה שלסקי לבית רוטר מסוסנוביץ

רישה שמפן לבית קלפפיש מסוסנוביץ

דורותי ברגמן לבית קאלקופ מבנד"ן

נחמה (נסטקה) גרובנר לבית שיינפלד מסוסנוביץ

טובה דרקסלר לבית שפיר מבנד"ן

משה הרשליקביץ מסוסנוביץ

חנה אנג'ה לונדנר לבית ברנקביץ מסוסנוביץ

חנה לבקוביץ' לבית פסטרנק מצ'לאדז'

ישראל לרנר מבנד"ן

רבקה מונוביץ משטמישץ

אברהם אבא מושנברג מדומברובה גורניצ'ה

אביבה מימון בתו של צבי ליברמן מסוסנוביץ

איטקה מלאך לבית פדר מדומברובה גורניצ'ה

ד"ר שלמה נצר מסוסנוביץ

Dear friends and Zaglembie Members for generations

I would like to congratulate the members of the organization and their families upon the upcoming Passover holiday. Passover holiday, with all its symbolism as the holyday of freedom, inspired the Jews to revolt against the Nazi regime of slavery and oppression.

Passover holyday demanded extreme sacrifice from those who exercised it, both because of the special difficulties of baking matzoth and because of conducting the Passover's Seder in unspeakable conditions. After all, our fathers and grandparents did not flinch away from any difficulty and danger.

On Holocaust day we shall attend the traditional Remembrance Day ceremony which takes place every year in the Zaglembie's Sacred memorial in Modiin.

I address all members of the organization: Come and bring your families.

In July this year a delegation of our organization will leave for a tour in Poland with the participation of members of the second and third generations from Israel, the US, Canada and Europe. We will conduct ceremonies in memory of our loved ones who perished in the Holocaust and will contact mayors in the region.

In March, there was a gathering of second and third generations, Attended by about 60 people, including members of the organization that took part in the event for the first time and I consider it a success

A Facebook page of second and third generations from Zaglembie was opened this year, allowing direct contact between our members and the exchange of information

I would like to thank members of the second and third generations who invest their time and energy in our activities and work to include most of the members in the organization's activities.

I personally wish each and every one of you Happy and kosher Passover holyday.

Hope to see you

Be strong and courageous

Yours,

Menachem Lior (Liwer), Chairman

הודעות

העצרת השנתית לציון 73 שנים לחיסול גטו בנדין

תתקיים בבית העלמין בנחלת יצחק
ביום ראשון י' באב תשע"ו 14.8.2016
בשעה 17:00
התכנסות בשעה 16:30

עצרת יום השואה

העצרת תתקיים ביום חמישי 5.5.2016
בשעה 17:00 באנדרטה לזכר יהדות
זגלמביה ליד מבוא מודיעין. התכנסות
בשעה 16:30.
בואו והביאו את משפחותיכם

קבוצת פייסבוק חדשה

לפני כחודש נפתחה קבוצה חדשה בפייסבוק "דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה".
הקבוצה מונה קרוב ל-150 חברים. חברי הקבוצה מקיימים דיונים ערים ומעלים
חומרים, מהם נדירים וייחודיים, הקשורים לתולדות יהדות זגלמביה אשר כל חבר יוכל
למצוא בהם עניין. הנכם מוזמנים להצטרף.

מילים: אוריאל אופק
לחן: עממי פרסי

שיר אביב

האביב שר לעולם
יחד עם צפור ופרפר
הוא יביאה לכלם
מזמורי זהב אין מספר
גם אנחנו עם האביב
נשתובב עד בלי די
ונגמד חביב עם אביב
לנו יקטפו שי

..יום אביב פזר סביב

יום אביב פזר סביב
אלף אגדות
קומה עלם חן חביב
בוא אל השדות

נטפס אל האמיר
או נרוצה אל המורד
נברך את הזמיר
או נרדף אחר הגמד
פתע נמלא מעין
מחיד אל הגיא
ומשעול מוליד אל הגן
לנו הוא יביא שי

קפה זגלמביה

אחת לחודש נפגשים בני הדור השני
והשלישי באולם הארגון בת"א
למפגש רעים והרצאה
הודעה על המפגש נשלחת בדוא"ל
לפרטים נוספים: רחל בבס
Rachel.bebes@gmail.com

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that were perished during the Shoa. One engraved line of commemoration in black marble cost 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones may contact:
jshimshon@gmail.com

הנצחה ביד הזיכרון

כל המעוניין להנציח את שמות יקיריו ביד
הזיכרון לקדושי זגלמביה במודיעין, אנא
העבירו השמות אל שמשון ישביץ
טל 052-5469-888
נא לציין הנצחה
דוא"ל: jshimshon@gmail.com

דמי חבר לשנת 2016

הפעילות הרבה של הארגון מחייבת היצאות כססות בלתי מבוטלות. הניסוד הכספי העיקרי בא מדמי חבר
העומדים השנה על 130 ש"ח. כל תרומה ניספת תתקבל בברכה.

את דמי החבר ניתן לשלם:

- ישירות לחשבון הבנק: לזכות "ארגון יוצאי זגלמביה". בנק לאומי, הרצליה, סניף 783, מס. חשבון: 34600/62
המשלם בדרך זו מתבקש לאחר התשלום לשלוח העתק מההעברה לפקס: 03-6771542 או למייל
rachel.bebes@gmail.com על מנת שניתל להיציא דבלה.
  - באולם הארגון, רח' פרישמן 23 ת"א. האולם פתוח בימי ד' אה"צ.
  - באמצעות הדואר- בשיק לפקידת ארגון יוצאי זגלמביה. ת"ד 7799, רמת גן 5217701
- אנא, שלמו את דמי החבר כדי שניתל להמשיך בפעילות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בכם!

מרכז מידע וסיוע לגיל הזהב ע"ש אלרן - בתל-אביב-יפו

עיריית תל-אביב-יפו מקיימת מרכז מידע לאוכלוסייה המבוגרת בעיר.
כל תושבי תל-אביב-יפו יכולים לפנות למרכז לקבלת מידע והכוונה.

16:00-08:00 המרכז לשירותכם בימים א'-ה' בין השעות

מספר הטלפון: 03 - 5378880

אחרי שעות הפעילות ניתן להשאיר הידעה בטלפון: 1-700-700-204

עריכה גרפית ודפוס: דפוס קוניאק ת"א

המערכת: איציק אופלר, מנחם ליאור

לתרומות: ארגון יוצאי זגלמביה' בנק לאומי, הרצליה, סניף מס. 783, חשבון מס. 34600/62
Zagłębie World Organization, 23 Frishman St, Tel Aviv 63561, Israel

For contributions: Bank Leumi of Israel, branch No. 783, account No. 34600/62

EM: jshimshon@gmail.com